

mlekarnici (Annenstrasse 12). Smetana se bo z mašinami posnemala, sir tudi z mašino izdeloval, sploh vsa oprava je po najnovejših mlekarških skušnjah narejena. Mašine goni plinova moč. Zadruga šteje 20 društvenikov ter ima 222 krav mlekaric na razpolaganje. To je prva mestna mlekarška zadruga v Avstriji.

Nova iznajdba.

Po zraku kakor ptiči bomo letali!

To nam obeta nemška knjižica, ki smo jo v razsojo z Dunaja prejeli in katera popisuje nov stroj, ki se imenuje

„*Aëroveloce* ali po naše *zrakoplav*“,

katerega je iznašel gosp. Viljem Kress.

Da bi „Novice“ mogle kaj temeljitega reči o tej novini, smo gosp. prof. Senekoviča, znanega strokovnjaka o tacih znanstvih, prosili, naj nam blagovoljno svoje mnenje o Kressovi iznajdbi izreče. Častiti gosp. profesor nam prijazno odgovarja tako-le:

Ideja gosp. Kressa sama na sebi je dobra, tem bolj, ker se opira na opazovanje pri ptičjem letanju, kajti njegov zrakoplav je podoben ptiči z razprostrtimi perutnicami. Gotovo je, da se dá zračni balón krmiliti s pripravami, ki so slične onim, s kojimi je narava obdarovala ptice. Vendar imamo malo upanja, da bi ta zrakoplav uže vsem tirjatvam zadostovati mogel, kakor si izdajdenik domišlja. Težko je misliti, da bi sedanja tehnika bila zmožna motor dovršiti, ki bi imel moč 15 in še več kónj, pa bi le kakih 300 kilogramov tehtal. In ako bi to tudi možno bilo, kako dolgo bo pa mogoče, ga s primerno majhno množino stisnjenih gazov goniti, velike množine teh gazov pa ni mogoče seboj jemati. Mogoče bilo bi to četrte ure ali še malo več. Po tem bi bil človek zopet primoran na zemljo se vrniti in si novih stisnjenih gazov iskati. Da bi se zrakoplav mogel precej visoko dvigati (in s to višino mislimo si le kakih 200—300 metrov in kaj je to?), je potrebno, da hitrost vretenic v taki meri raste, v kakošni se gostota zrakova znižuje. Motor se mu pa vsled konstrukcije vedno bolj polagoma giblje. Parnega motorja ne more iznajdenik rabiti, ker je za-nj potrebna voda in kurilo pretežko, da bi se tudi veliko večji zrakoplav, kakor si iznajdenik misli, mogel nad zemljo dvigniti. Ko bi bil zrak blizo tako gost kakor voda, takrat pač. — Iznajdenik si je sicer vse dobro preračunal, a kaj mu pomagajo njegovi računi, ko ni v poštev jemal, da se zrakova gostota v viščinah znižuje, in da človeštvu ni veliko pomagano z zrakoplavom, ki se more par metrov visoko nad zemljo dvigati, tam nekoliko minut plavati, ter se zopet na zemljo vsesti!

Gosp. Kress nam popisuje v svoji knjižici tudi mali vzorec al modél zrakoplava, ter pravi, da so bili poskusi z njim vedno prav povoljni. Radi mu to verujemo. Modél ima celó majhno težo, 12 do 15 dekagramov; poskušal ga je vedno le po sobah v mirnem zraku in v majhnih viščinah. A druga je trupla več sto kilogramov težka več stotin metrov visoko vzdigovati in to še v vetru

Razun tega bi se dalo tehničnih, morda nepremagljivih težav naštetih, koje bi se prikazale pri konstrukciji tega velikega zrakoplava. Brezpogojno bi morala vsa tvarina zeló lahka, a vendar zelo trdna in močna biti.

Konečno še dostavljamo, da išče iznajdenik društva, koje bi mu dalo potreben kapital, da bi izvršil svoje ideje. Želimo mu v tem oziru prav dober vspeh. Po-

skusa vredna je stvar, akoravno bi se po naših mislih ne dala tako lahko izvršiti, kakor si jo on domišlja. Po tem potu bi se tudi lahko prepričal, da bi utegnili poskusi tudi za življenje bolj nevarni biti, kakor nam jih on v svoji knjižici riše.

Slovensko književstvo.

Matičine knjige za leto 1879.

Knjige, katere so prejeli udje, Matice slovenske“ za lansko društveno leto, so: 1. „Letopis“, vredil dr. J. Bleiweis. 2. „Znanstvena terminologija“, spisal M. Cigale. 3. „Grmanstvo in njega uplív na Slovanstvo v srednjem veku“, spisal J. V. 4. „Raznim delom pesniškim in igrokaznim J. Koseskega dodatek“. Ustanovnikom „Matičnim“ dodala se je vrhu navedenih štirih knjig še „Slovnica hrvatska“, spisal prof. Marn v Zagrebu.

Ker naš list nam v poročilo odmerja le zeló omejen prostor, biti nam je kratkim, če prav bi radi govorili o navajanih knjigah obširnejše, tako rekoč „iz srca“, kakor se pravi. Ergo statim ad rem.

Kdor nepristransko sodi „Matično“ delovanje, lahko uvidi, da ta naš literarni zavod v istini skrbi, čim dlje tem bolj ustrezati Slovenov raznim željam, katere je družbin odbor izvedel ali po novinah, ali sicer drugim potem. „Mnogo knjig, mnogo raznolike vsebine!“ tako so se čuli glasovi od mnogokaterih strani, in ker je odbor izpoznal, da so te zahteve večine pravedne, evo vam množine in raznoličnosti!

„Letopis“ za leto 1879. ima zopet lep broj poučnih in zabavnih sestavkov iz perés naših odličnih pisateljev. Kulturno-zgodovinska spisa pl. Radicsa in prof. Fr. Hubada ugajala bodeta strokovnjakom in sta krepka svedoka o neumorni delovnosti obeh pisateljev na polji stare zgodovine slovanske. — P. Kozlerjev spis „Zgodovina prvega slov. zemljevida“ nam ni samo drag spomin na nepozabljivega rodoljuba, ne, važen donesek je naši literarni zgodovini. Človeka boli srcé, beróčega, kako se je, ni še dolgo tega, ravnalo pri vsakem podjetji, ako je nosilo slovensk pečat. — Prof. Fr. Erjavčev zbirko rastlinskih in živalskih imen, besed, rekov in pregovorov gotovo s srčnim veseljem pozdravijo naši filologi in prirodoslovci, a tudi profesorji. Gosp. Fr. Erjavec zaslužuje naše hvaležnosti zlasti še o tem, ker je skoraj vsem v narodu živečim, krepkim in lepim besedam dodal razlago in naznanil kraj, odkodar ima katera „domóvnico“. Naj gosp. profesor svoje važno in zanimivo naberanje nadaljuje! — Času izredno primerna so dalje J. Navratilova „Nova pisma o Bosni in Hercegovini“. Vsakemu Slovenu bode vrlo po volji izvedeti po verjetnem viru kaj obširnejšega o „novi Avstriji“. Gospod Navratil je pisal o tem predmetu v „Letopisu“ uže leta 1878., in kakor tedaj, bodo brali naši rojaki tudi lanska pisma v slast. Ta pisma imajo stalno vrednost v etnografskem, zgodovinskem in političnem oziru in res vzvišujejo vrednost „Letopisa“ v pravem pomenu te besede. — Poleg družega nam je še posebno hvalno omenjati prof. M. Voduškevega prevoda životopisa „Žige Popoviča“, o katerem slavnem moži se je doslé še malo vedelo, — in nadaljevanja „biblijografije slovenske“, katero je pričel sestavljati nepozabljivi dr. E. H. Costa, in ki jo sedaj vedno nadaljuje vrli g. J. Tomšič; vendar bi v tem oddelku „Letopisa“ želeli v bodoče natančnejše razvrstitve posamesnih del po svoji vsebini v predale, kateri so jim primernejši. Gosp. Tomšič morebiti vstreže tej želji nekaterih veščakov, ki umó ceniti njega ne zeló prijetno opravilo.